

Під час навчального процесу забезпечується формування здатності аспірантів не лише виконувати емпіричні дослідження, а й критично осмислювати методологічні підходи, інтерпретувати отримані результати у світлі наявних доказів, що повністю відповідає підходу навчання не лише техніці збору даних, а й їх інтерпретації в контексті наукової проблеми [1, 3].

Опанування таких підходів дозволяє аспірантам переходити від механічного збору даних до усвідомленого наукового пошуку. Це відповідає сучасним вимогам до дослідницької культури, де кількісна достовірність і якісна глибина мають бути взаємопов'язаними компонентами єдиного аналітичного процесу.

Висновки. Системна підготовка аспірантів, орієнтована на опанування кількісних і якісних методів дослідження та їх поєднання у практичній науковій діяльності, формує дослідницьку компетентність, розвиває аналітичне мислення і забезпечує відповідність результатів сучасним стандартам доказової медицини, науково обґрунтованої охорони здоров'я та академічної доброчесності.

Література:

1. Bove-Fenderson E., Duffy K., Mannstadt M. Broadening Our Horizons: JBMR and JBMR Plus Embrace Preprints. *J Bone Miner Res.* 2018. N33(2). P. 185-187. doi:10.1002/jbmr.3386.
2. Busetto L., Wick W., Gumbinger C. How to use and assess qualitative research methods. *Neurol Res Pract.* 2020. N2. 14 p. doi:10.1186/s42466-020-00059-z.
3. Çaparlar C.Ö., Dönmez A. What is Scientific Research and How Can it be Done? *Turk J Anaesthesiol Reanim.* 2016. N44(4). P. 212-218. doi:10.5152/TJAR.2016.34711.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-27>

УНІВЕРСИТЕТ У КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ: НАУКА, МИСТЕЦТВО, СУСПІЛЬСТВО

Кулешір М. М.

викладач,

*Київський національний лінгвістичний університет
м. Київ, Україна*

Університет у сучасному світі постає не лише як освітня інституція, а як осередок культури, де перетинаються три головні виміри людського духу – наука, мистецтво і суспільство. У культурному просторі ХХІ століття університет виконує місію, що виходить далеко за межі

підготовки фахівців. Його справжнє завдання полягає у формуванні цілісної людини – вдумливої, чутливої, відповідальної. Проте цей ідеал сьогодні перебуває під тиском нових викликів: комерціалізації освіти, втрати гуманітарних орієнтирів, масової культури та глобальних криз, які змінюють саму природу знання. Саме тому питання про місце університету у культурному просторі набуває екзистенційного виміру – це питання не лише функції, а резильєнтності.

Університет як феномен є породженням європейської культурної традиції, у якій знання розглядалося не як утилітарна навичка, а як спосіб осмислення світу. Починаючи від Болоньї та Сорбонни, університет існував як простір свободи думки, де філософія, богослов'я, мистецтво й наука утворювали єдиний інтелектуальний організм. Сучасна доба, натомість, розділила ці сфери. Наука дедалі більше підпорядковується технологічним імперативам і ринковій доцільності, мистецтво втрачає статус духовного авторитету, а суспільство часто розглядає університет лише як інструмент підготовки фахівців. Унаслідок цього університет змушений шукати нову форму існування – не як храм знання, а як лабораторію культурного сенсу, у якій поєднуються дослідження, творчість і соціальна відповідальність.

Наука в культурному вимірі університету – це не лише система дисциплін, а спосіб мислення, що утверджує критичність, доказовість і діалогічність. Хосе Ортега-і-Гассет розмірковує, що «наука – це честь, це гідність Університету, навіть більше (адже є, в кінцевому підсумку, й ті, хто живе без чести) – це душа Університету, той самий принцип, що наповнює Університет життям і не дозволяє йому бути бездушним механізмом. Усе це свідчить за твердження, що Університет є, крім усього іншого, наукою» [1]. Наукове знання формує культуру раціонального дискурсу, без якої неможливе гуманне суспільство. Водночас наука втрачає життєву силу, коли ізолюється від мистецтва й етики. Саме університет має зберегти цілісність пізнання, показати, що істина – не лише функція ефективності, а й простір духовного пошуку. Тут гуманітарні науки стають своєрідним дзеркалом цивілізації: вони не виробляють товарів, але творять сенси, без яких суспільство розпадається. Філософія, література, історія, культурологія вчать мислити, співчувати, ставити під сумнів очевидне – усе це є основою культури діалогу.

Мистецтво, у свою чергу, є тим елементом університетського життя, що забезпечує контакт знання з емоцією, логосу з уявою. Там, де наука формує раціональний каркас світу, мистецтво дає йому душу. Університетські театри, художні студії, музичні школи, кафедри дизайну і творчих практик перетворюють навчальний заклад на живий культурний організм. Через мистецтво студент навчається бачити світ цілісно, відчувати гармонію і конфлікт, долати байдужість. У цьому сенсі художня освіта – не розкіш, а умова розвитку мислення. Без неї університет перетворюється на технічну фабрику знань, а не на

спільноту культури. Саме мистецтво нагадує, що освіта – це не лише передача інформації, а плекання уяви й духовності. На думку Марти Нуссбаум, мистецтво виховує уяву й емпатію, необхідні, щоб бачити світ очима іншого; без нього освіта стає механічною, а суспільство – збідненим [3, с. 96].

Не менш важливим є суспільний вимір університету. Він не існує у вакуумі – навпаки, є дзеркалом і каталізатором суспільних процесів. Університет покликаний не лише реагувати на соціальні зміни, а й передбачати їх, формувати публічну етику. Його роль полягає у вихованні особистостей, здатних мислити критично, поважати цінності, розуміти іншу культуру. У цьому полягає соціальна функція науки та мистецтва, інтегрованих у навчальний процес. Коли університет втрачає зв'язок із суспільством, він ризикує стати ізольованим батискафом, а коли повністю підпорядковується ринку – втрачає своє покликання як духовна інституція. Завдання сучасного університету – знайти рівновагу між автономією і відкритістю, між традицією і новаторством.

Університет у культурному просторі має бути місцем діалогу між поколіннями і цінностями. Його сутність – у постійному пошуку: що таке істина, краса, справедливість у мінливому світі? Наука без культури стає технократією, мистецтво без науки – естетизмом, суспільство без освіти – хаосом. Тільки у їхньому поєднанні твориться справжня університетська культура. Вона виявляється не лише в аудиторіях і лабораторіях, а й у способі спілкування, у здатності слухати й сумніватися, творити і співпереживати. Університет – це місце, де формується духовна мова нації, де знання стає цінністю, а не лише ресурсом.

Сьогодні університет стоїть перед випробуваннями цифрової епохи. Глобалізація, штучний інтелект, онлайн-освіта змінюють його обличчя. Та попри технологічні революції, його сенс зберігається – бути середовищем культури, у якому людина навчається, щоб реалізувати свій потенціал. Нові технології можуть допомогти університету розширити межі, але не замінити його культурної місії. Наука без гуманізму стає небезпечною, а культура без знання – безплідною. Тому стратегія резильєнтності університету – у відновленні союзу між рацією й уявою, між досвідом і натхненням, між дослідником і митцем, між викладачем і суспільством.

Університет у культурному просторі – це символ рівноваги між минулим і майбутнім. Його сила – у здатності поєднувати дисципліну знання з відкритістю до світу, перетворювати навчання на діалог культур і поколінь. У добу, коли суспільство часто втрачає орієнтири, університет залишається тим місцем, де можна шукати істину не з примусу, а з внутрішньої потреби. І поки він здатен поєднувати науку, мистецтво і суспільство у єдину гуманітарну симфонію, він не лише триватиме, а й знову стане серцем культурного простору людства.

Література:

1. Ортега-і-Гасет Х. Місія університету. Режим доступу: <https://www.management.com.ua/vision/vis009.html>
2. Delanty G. Challenging Knowledge: The University in the Knowledge Society. Buckingham: Open University Press. 2001. P. 151.
3. Nussbaum M. C. Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities. Princeton: Princeton University Press. 2010. P. 96.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-28>

НОРМУВАННЯ НАУКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ PHD: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Лігоненко Л. О.

*доктор економічних наук,
професор кафедри бізнес-економіки та підприємництва,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

Актуальність нормування наукового навантаження здобувачів ступеня PhD обумовлена необхідністю забезпечення якісної організації навчально-наукового процесу та ефективного поєднання навчальної і наукової діяльності, інтеграції української аспірантури у міжнародний науковий простір.

Відповідно до чинних нормативних вимог [1], термін навчання аспірантів становить 4 роки, під час яких здобувачі мають набрати 240 кредитів ЄКТС, що включають як навчальну, так і наукову складові з чітко визначеним змістом і тривалістю. Це дозволяє системно розвивати професійні знання та наукові компетенції, необхідні для успішного виконання дисертаційних досліджень.

Нормативна база регламентує мінімальні вимоги до наукової роботи, включно з обсягом досліджень, публікацій та участю у наукових заходах, Проте не дає інформацію щодо трудомісткості кожної складової роботи, тобто обсягу часу, необхідного для їх здійснення. Це обумовлює актуальність розробки норм наукового навантаження здобувачів ступеня PhD.

Для досягнення поставленої мети був проведений аналіз закордонного досвіду, а також вивчалилися наявні напрацювання українських університетів